

SEGUIMENT DE LA MIGRACIÓ DE LES AUS PLANADORES

dissabte
3 d'octubre del 2026
de les 9 a les 12 hores

Seguiment de la migració de les aus planadores

Sortida al turó de la Bruguera

Organitzada pel grup d'ornitologia, és una activitat oberta a la participació de totes les persones que hi estiguin interessades, per observar el pas de les aus planadores.

El dissabte, 3 d'octubre, de les 9 a les 12 hores, al peu del turó de la Bruguera, a la penya situada sobre el camí de can Pi, hi ha programada la sessió de seguiment de la migració de les aus planadores, organitzada pel grup d'ornitologia de l'ANT.

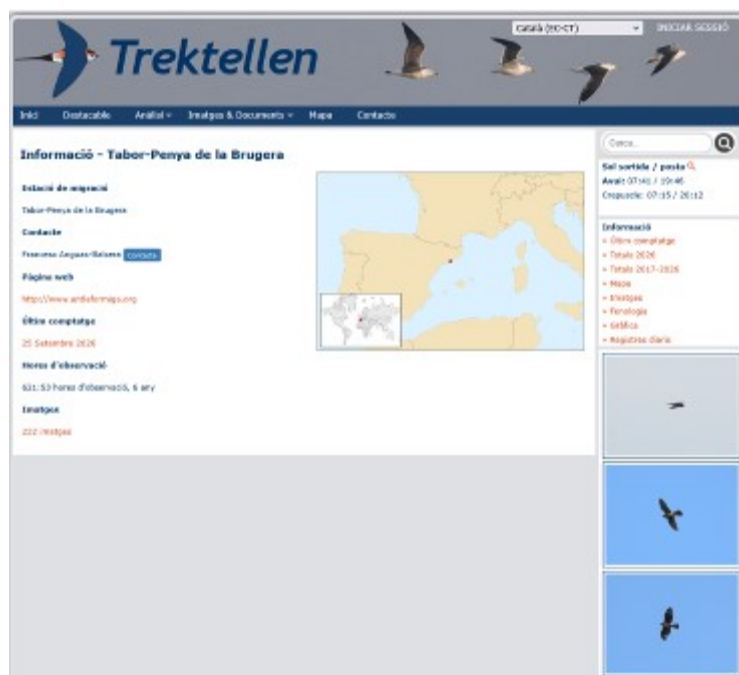
Des de finals d'agost, durant tot el setembre i la primera quinzena d'octubre alguns membres del grup d'ornitologia de l'ANT i altres persones interessades en el món de les aus, es segueix la migració, en pas post-nupcial, de les aus planadores en el seu recorregut del nord cap al sud.

Essent cap a mitjans de setembre quan, normalment, es detecta el pas més important i són espècies de rapinyaires com ara l'Aligot vesper, l'Arpella, el Xoriguer, el Falcó mostatxut, l'Àguila pescadora, l'Esparver cendrós, l'Àguila marcenca ..., i d'altres espècies més, observades en menor mesura a Torrelles, com ara la Cigonya blanca, el Corb marí gros i la Cigonya negra. La majoria d'exemplars provenen del nord o del centre d'Europa i el seu destí és a l'Àfrica o el sud de la península ibèrica.

Aquestes aus migratòries acostumen a passar per les serralades orientades de nord a sud on hi ha corrents ascendants d'aire calent durant gran part del dia.

Les observacions recollides s'afegeixen, dins de la web de Trektellen, a l'estació denominada Tabor- Penya de la Bruguera que va produir Francesc Anguas i on hi col·labora Juan Mora.

Si voleu obtenir informació de les campanyes anteriors, a través de la web de l'ANT, anant a censos i migració, es pot entrar a la plataforma Trektellen. Allà hi ha els comptatges del seguiment de la migració dels anys 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025.

Captura de pantalla de la informació sobre l'estació de seguiment local de la migració a Trektellen.

Imatge d'un exemplar d'Àguila pescadora (*Pandion haliaetus*). Tabor. 31/8/2026. Vicenç Roig.

LLISTA DE PRIMERES OBSERVACIONS D'ESPÈCIES ESTIVALS

Mosquiter de passa (*Phylloscopus trochilus*). Vicenç Roig. 23/9/2026. Can Coll.

A finals d'agost i durant el setembre s'ha rebut comunicacions d'observacions de **Falcó de la reina** (*Falco eleonorae*). Per tant, és una espècie més a afegir a la llista d'espècies considerades estivals al nostre entorn.

Fins a finals del mes de setembre ja s'ha rebut comunicació al grup d'ornitologia d'observacions d'**Abellerol** (*Merops apiaster*), **Oriol** (*Oriolus oriolus*), **Colltort** (*Jynx torquilla*), **Ballester** (*Tachymarptis melba*), **Falciot negre** (*Apus apus*), **Oreneta cuablanca** (*Delichon urbica*), **Oreneta comuna** (*Hirundo rústica*), **Oreneta cua-rogenca** (*Cecropis rufula*), **Mosquiter de passa** (*Phylloscopus trochilus*), **Mosquiter pàl·lid** (*Phylloscopus bonelli*), **Xot** (*Otus scops*), **Àguila marcenca** (*Circus gallicus*), **Falcó mostatxut** (*Falco subbuteo*), **Falcó de la reina** (*Falco eleonorae*), **Tallareta comuna** (*Currucula communis*), **Tallarol gros** (*Sylvia borin*), **Tallarol de garriga** (*Currucula iberiae*), **Rossinyol comú** (*Luscinia megarhynchos*), **Bosqueta comuna** (*Hippolais polyglotta*), **Bitxac rogenç** (*Saxicola rubetra*), **Còlit gris** (*Oenanthe oenanthe*), **Capsigrany** (*Lanius senator*), **Mastegatxos** (*Ficedula hypoleuca*), **Papamosques gris** (*Muscicapa striata*), **Gaig Blau** (*Coracias garrulus*), **Tórtora** (*Streptopelia turtur*), **Enganyapastors** (*Caprimulgus europaeus*) i **Cotxa cua-roja** (*Phoenicurus phoenicurus*).

Oreneta cua-rogenca (*Cecropis rufula*). Vicenç Roig. 17/9/2026. Can Coll.

Una de les activitats que realitza cada any el grup d'ornitologia és la llista de les primeres observacions d'aus estivals. Es tracta de recollir la primera observació de cada espècie dels diversos observadors locals.

Algunes espècies, en el nostre entorn, no es detecten fins ben entrat l'estiu. D'altres, que només s'observen de pas, durant la migració, si no es detecten en el pas de la primavera no es poden tornar a detectar fins al setembre o l'octubre.

Per tant, encara és possible detectar alguna altra espècie durant la migració de la tardor.

Podeu comunicar les vostres observacions (espècie, dia, hora, lloc i observadors) al grup d'ornitologia.

Mastegatxos (*Ficedula hypoleuca*). Vicenç Roig. 16/9/2026. Raval Mas.

Si hi voleu col·laborar, per a comunicar-ho, podeu venir a les reunions del grup d'ornitologia, també podeu donar les dades a un membre del grup o ho podeu enviar per correu electrònic a l'adreça de la nostra associació:

ant.laformiga@gmail.com

També podeu entrar les vostres observacions al projecte Observacions ornitològiques de l'ANT dins de la plataforma Minka. S'hi pot entrar des de la web de l'ANT i, si no ho heu fet, cal registrar-se. És a l'adreça següent:

<https://minka-sdg.org/projects/observacions-ornitologiques-ant>

Una altra opció és integrar-se al grup de WhatsApp d'ornitologia i comunicar-ho a dins del grup com qualsevol altra observació interessant. Per integrar-se al grup no cal ser membre de l'ANT.

Es pot fer en aquest enllaç:

<https://chat.whatsapp.com/LJBRvkfrblbBzyDtpEXYiK>

Després, com cada any, es publicarà la llista de primeres observacions d'aus estivals a Torrelles de Llobregat en aquest full informatiu.

MENJADORES PER ALS OCELLS

Mallerenga emplomallada (*Lophophanes cristatus*) en una menjadora amb cacauet del model de reixeta. 25/11/2025. Tomás Blasco.

El grup d'ornitologia torna a recomanar la instal·lació de menjadores per a la tardor i l'hivern.

És quan arriben els ocells hivernants provinents del nord d'Europa que s'allunyen dels freds més rigorosos en busca d'aliment. També és el temps més adequat per posar menjadores a l'abast dels ocells que hi ha habitualment en el nostre entorn.

Si es vol ajudar, amb una aportació d'aliment suplementari, als ocells i, alhora, es vol gaudir de la seva presència propera per observar-los, ara és un bon moment per posar les menjadores.

Se'ls hi pot proporcionar l'aliment per a ocells que es ven normalment en les graneries. És molt efectiu el cacauet cru. Recordeu que l'aliment no pot ser salat ni torrat.

A Torrelles de Llobregat, a la botiga de la Co-

operativa Agrícola, ja tenen cacauet cru i gra.

Després de fer els tallers de menjadores, els anys 2019 i 2021, es va obrir un projecte, que actualment és dins de la plataforma de ciència ciutadana Minka, on es poden introduir totes les observacions d'ocells visitant les menjadores instal·lades.

Si poseu les menjadores i feu fotografies dels ocells que les visiten, podeu entrar les vostres observacions a la següent adreça:

<https://minka-sdg.org/projects/projecte-menjadores>

Fins a finals de l'hivern 2025/2026 s'havien entrat en aquest projecte 1.901 observacions de les 14 espècies d'ocells següents:

- Lluer (*Spinus spinus*)
- Mallerenga blava (*Cyanistes caeruleus*)
- Mallerenga carbonera (*Parus major*)
- Pardal comú (*Passer domesticus*)
- Mallerenga emplomallada (*Lophophanes cristatus*)
- Tallarol capnegre (*Curruca melanocephala*)
- Mallerenga petita (*Periparus ater*)
- Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*)
- Pit-roig (*Erithacus rubecula*)
- Cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*)
- Pinsà comú (*Fringilla coelebs*)
- Bruel (*Regulus ignicapilla*)
- Cuereta blanca (*Motacilla alba*)
- Merla (*Turdus merula*)

Pinsà comú (*Fringilla coelebs*) en una menjadora oberta. 25/1/2019. Isabel Mora.

Cal dir que les observacions introduïdes d'algunes espècies són menjant a terra, per sota de les menjadores de reixeta, o en menjadores obertes.

25è CONCURS D'IDENTIFICACIÓ FOTOGRÀFICA D'AUS

Aquests eren els noms correctes de les espècies (el nom científic i els populars en català, castellà i anglès) de les vuit fotografies del concurs d'enguany, corresponents als mesos de maig, juny i juliol. Fins el tancament de la redacció d'aquest full informatiu l'encarregat del concurs, Sergi Sales, encara no havia donat les solucions de les fotografies de l'agost.

Foto nº 9:	<i>Anthus spinoletta</i> Water Pipit	Grasset de muntanya Bisbita Alpino
Foto nº 10:	<i>Saxicola rubicola</i> Common Stonechat	Bitxac comú Tarabilla Común
Foto nº 11:	<i>Falco tinnunculus</i> Common Kestrel	Xoriguer comú Cernícalo Vulgar
Foto nº 12:	<i>Locustella fluviatilis</i> River Warbler	Boscaler fluvial Buscarla Fluvial
Foto nº 13:	<i>Lanius isabellinus</i> Isabelline Shrike	Capsigrany pàl·lid Alcaudón Isabel
Foto nº 14:	<i>Anthus spinoletta</i> Water Pipit	Grasset de muntanya Bisbita Alpino

Aquestes eren les dues fotografies, enviades per Sergi Sales, corresponents al mes d'agost. Com que les va enviar tard es podien respondre fins el 15 de setembre.

A sota publiquem el text d'en Sergi Sales amb les solucions.

25è CONCURS D'IDENTIFICACIÓ FOTOGRÀFICA D'AUS

Reproduïm la classificació del concurs amb la puntuació corresponent als mesos de gener al juliol i de la primera prova extra. Encara no s'hi ha afegit la puntuació corresponent a les fotografies del mes d'agost.

29,6 PUNTS:	Marc A. Libre
26,4 PUNTS:	Dani Paredes
23,4 PUNTS:	Domènec Anguera
22,6 PUNTS:	Núria Rodríguez
21,6 PUNTS:	Otger Fortià
20,6 PUNTS:	Dani Rey Faura
18,8 PUNTS:	Coia Lladó
17,8 PUNTS:	Martí Gonzalez
16,2 PUNTS:	Maria Mira
15,4 PUNTS:	Sandra Morujo
14,2 PUNTS:	Vicenç Roig
13,8 PUNTS:	Roser i Joan
9,6 PUNTS:	Pep Domènech
9,4 PUNTS:	Octavi i Eva
5,6 PUNTS:	Enric Morera
4,6 PUNTS:	Lluís Estrada
3 PUNTS:	Marc Pérez
2 PUNTS:	Cesc Capdevila
1 PUNT:	Josep Callau
0 PUNTS:	Beth Meján

Domènec Anguera, guanyador de l'edició del 2025.

Núria Rodríguez, guanyadora del segon premi de l'edició del 2025.

A continuació reproduïm les dues fotografies corresponents al mes de setembre. Es podien respondre fins el dimecres, 30 de setembre.

OBSERVACIONS ORNITOLÒGIQUES

Publiquem les observacions d'ocells del setembre del 2026 de les quals hem rebut comunicació. Al projecte "Observacions ornitològiques de Torrelles de Llobregat", dins de la plataforma Minka, hi ha més observacions amb fotografia o so. També hi ha més observacions fetes durant el seguiment de la migració, des del turó de la Bruguera o del Tabor, que es poden trobar a la plataforma Trektellen. Des del grup d'ornitologia agraïm aquestes comunicacions a totes les persones que ho han fet.

Àguila calçada (*Hieraaetus pennatus*) (1 ex.) fotografiat al Tabor.
Dimarts, 29 de setembre del 2026, a les 18,30 hores.
Observador: Vicenç Roig

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (2 ex.) observats a Torrelletes.
Dilluns, 28 de setembre del 2026, a les 11,15 hores.
Observador: Tomás Blasco

Papamosques gris (*Muscicapa striata*) (1 ex.) fotografiat a can Gallina.
Dilluns, 28 de setembre del 2026, a les 10,05 hores.
Observador: Vicenç Roig

Astor (*Astur gentilis*) (2 ex.) observats al centre urbà.
Diumenge, 27 de setembre del 2026, a les 13,10 hores.
Observador: Tomás Blasco

Mastegatatxes (*Ficedula hypoleuca*) (2 ex.) observats a les Rovires.
Diumenge, 27 de setembre del 2026, a les 11,20 hores
Observador: Vicenç Roig

Corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*) (32 ex.) observats a can Güell.
Dijous, 24 de setembre del 2026, a les 11,40 hores.
Observador: Juan Mora

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (1 ex.) observat a can Güell.
Dijous, 24 de setembre del 2026, a les 11,34 hores.
Observadors: Juan Mora

Merla blava (*Monticola solitarius*) (1 ex) fotografiat a cal Valldarús.
Dijous, 24 de setembre del 2026, a les 10,56 hores
Observador: Vicenç Roig

Mastegatatxes (*Ficedula hypoleuca*) (1 ex.) fotografiat a Torrelletes.
Dijous, 24 de setembre del 2026, a les 9,23 hores
Observador: Vicenç Roig

Mosquiter de passa (*Phylloscopus trochilus*) (2 ex.) fotografiats a can Coll.
Dimecres, 23 de setembre del 2026, a les 9,20 hores.
Observador: Vicenç Roig

Colltort (*Jynx torquilla*) (1 ex.) fotografiat a can Tòfol del racó.
Dimarts, 22 de setembre del 2026, a les 9,33 hores.
Observador: Vicenç Roig

Mastegatatxes (*Ficedula hypoleuca*) (1 ex.) observat a cal Tarrida.
Diumenge, 20 de setembre del 2026, a les 11,20 hores
Observador: Vicenç Roig

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (1 ex.) observat al Tabor.
Divendres, 18 de setembre del 2026, a les 18,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Oreneta comuna (*Hirundo rustica*) (x ex.) + **Oreneta cuablanca** (*Delichon urbica*) (x ex.)
fotografiats a can Coll.
Dijous, 17 de setembre del 2026, a les 11,10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Oreneta cua-rogenca (*Cecropis rufula*) (x ex.) fotografiats a can Coll.
Dijous, 17 de setembre del 2026, a les 11,10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Tallarol de garriga (*Curruca iberiae*) (1 ex.) fotografiat a cal Mixerris vell.
Dimarts, 15 de setembre del 2026, a les 8,54 hores.
Observador: Vicenç Roig

Xoriguer (*Falco tinnunculus*) (2 ex.) fotografiats a l'església.
Dilluns, 14 de setembre del 2026, a les 19,52 hores.
Observador: Vicenç Roig

Gratapalles (*Emberiza cirius*) (1 ex.) fotografiat a can Gallina.
Dilluns, 14 de setembre del 2026, a les 9,39 hores.
Observador: Vicenç Roig

Cotxa cua-roja (*Phoenicurus phoenicurus*) (1 ex) fotografiat a les Rovires.
Diumenge, 13 de setembre del 2026, a les 11,10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Corb (*Corvus corax*) (2 ex) observats al turó de la Bruguera.
Diumenge, 13 de setembre del 2026, a les 9 del matí.
Observadora: Rosa Simon

Roquerol (*Ptyonoprogne rupestris*) (2 ex.) fotografiats al turó de la Bruguera.
Dissabte, 12 de setembre del 2026, a les 9,25 hores.
Observador: Vicenç Roig

Astor (*Astur gentilis*) (1 ex.) observat al turó de la Bruguera.
Divendres, 11 de setembre del 2026, a les 12,52 hores.
Observador: Juan Mora

Cigonya negra (*Ciconia nigra*) (1 ex.) observat al turó de la Bruguera.
Divendres, 11 de setembre del 2026, a les 11hores.
Observador: Juan Mora

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (2 ex.) fotografiats als horts de la font del Cucut.
Divendres, 11 de setembre del 2026, a les 10,55 hores.
Observador: Vicenç Roig

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (2 ex.) observats al turó de la Bruguera.
Divendres, 11 de setembre del 2026, a les 10,30 hores.
Observador: Juan Mora

Ballester (*Tachymarpis melba*) (x ex.) fotografiats al Tabor
Dijous, 10 de setembre del 2026, a les 18,17 hores.
Observador: Vicenç Roig

Passerell (*Linaria cannabina*) (x ex.) fotografiats a Torrelletes.
Dijous, 10 de setembre del 2026, a les 9,26 hores.
Observador: Vicenç Roig

Ballester (*Tachymarpis melba*) (200 ex.) observats a can Güell.
Dimecres, 9 de setembre del 2026, a les 19,53 hores.
Observador: Francesc Anguas

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat a can Güell.
Dimarts, 8 de setembre del 2026, a les 17,17 hores.
Observador: Francesc Anguas

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat al Montpedrós.
Dilluns, 7 de setembre del 2026, a les 8,20 hores.
Observador: Vicenç Roig

Abellerol (*Merops apiaster*) (x ex.) fotografiats a can Reinal.
Divendres, 4 de setembre del 2026, a les 9,39 hores.
Observador: Vicenç Roig

Picot garser gros (*Dendrocopos major*) (1 ex.) fotografiat a can Tòfol del racó.
Divendres, 4 de setembre del 2026, a les 9,25 hores.
Observador: Vicenç Roig

Abellerol (*Merops apiaster*) (60 ex.) observats a can Güell.
Divendres, 4 de setembre del 2026, a les 8,45 hores.
Observador: Francesc Anguas

Cotxa cua-roja (*Phoenicurus phoenicurus*) (1 ex) observat a can Roig.
Divendres, 4 de setembre del 2026, a les 8,26 hores.
Observador: Vicenç Roig

Àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) (1 ex.) observat al Tabor.
Djous, 3 de setembre del 2026, a les 18,16 hores.
Observador: Vicenç Roig

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat a Torrelletes.
Dijous, 3 de setembre del 2026, a les 10,08 hores.
Observador: Vicenç Roig

Mosquiter de passa (*Phylloscopus trochilus*) (4 ex.) observats a Torrelletes
Djous, 3 de setembre del 2026, a les 10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Picot garser petit (*Dryobates minor*) (1 ex.) fotografiat a can Tòfol del racó.
Dimecres, 2 de setembre del 2026, a les 8,42 hores.
Observador: Vicenç Roig

Abellerol (*Merops apiaster*) (1 ex.) observat a la vall de can Mas.
Dimarts, 1 de setembre del 2026, a les 10,23 hores.
Observador: Vicenç Roig

Bec de corall senegalès (*Estrilda astrild*) (x ex.) fotografiats a la Clota.
Dimarts, 1 de setembre del 2026, a les 8,23 hores.
Observador: Vicenç Roig

Acompanyem aquest full informatiu amb el número 293 de la Col·lecció Documents d'ant, que porta el títol “Quaderns de muntanya 4”.

L'any 2021 es va estrenar a la web de Mètode, publicació de divulgació científica de la Universitat de València, el blog anomenat Quaderns de muntanya del qual era autor Francesc Rodríguez Ambel, guia professional i responsable de la secció de natura del Consell Cultural de les Valls d'Àneu.

L'autor, en el seu blog, tracta sobre diversos aspectes de la natura, el paisatge, la flora, la fauna i la geologia dels Pirineus. Anteriorment, en aquesta col·lecció, ja hem recollit alguns dels seus textos en els números 242, 254 i 274.

Quaderns de muntanya

Bolets de prat

20 de maig de 2022

Aquesta imatge mostra un grup de bolets de prat, probablement de l'espècie *Cantharellus cibarius*, creixent en un prat verd i humit. Els bolets tenen un color clar, gairebé blanc, amb una forma que s'amplia cap a la part superior.

Com cada any, per cada any, el moment més adequat per anar a buscar bolets és ara mateix. Els bolets de prat són els més comuns i els més apreciats. Són molt bons i molt fàcils de trobar. Els bolets de prat són els més comuns i els més apreciats. Són molt bons i molt fàcils de trobar.

Quaderns de muntanya

Falles del Pirineu entre savines turíferes

24 juli 2022

Aquesta imatge mostra una vall del Pirineu envoltada de boscos de savines turíferes. La vall està plena de vegetació verda i les muntanyes al fons són cobertes de bosc.

Les falles del Pirineu són zones de debilitat estructural on s'han produït moviments de masses de roca. Aquests moviments són el resultat de processos geològics i meteorològics. Els moviments de masses de roca són el resultat de processos geològics i meteorològics.

QUADERNS DE MUNTANYA 3

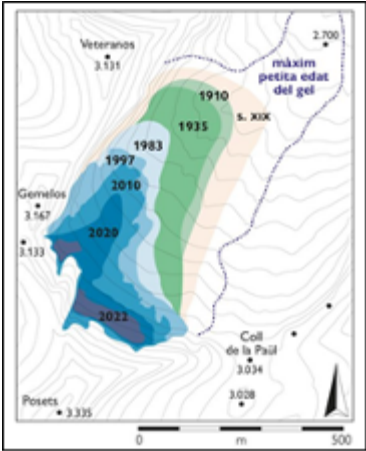
Contrast de paisatges a la setmana dels barbutos

23 gener 2025

Aquesta imatge mostra un contrast de paisatges a la setmana dels barbutos. Al fons, una muntanya nevada s'alça sobre un cel blau. Al primer pla, una vall forestada està coberta de neu.

El contrast de paisatges és una característica típica dels Pirineus. Les muntanyes nevades són el resultat de les baixes temperatures, mentre que les valls forestades són el resultat de les condicions més temperades.

Ara hem confeccionat aquest document, el número 4 de la sèrie, recollint els seus últims escrits publicats al blog entre el març del 2025 i el setembre del 2026.

Com a complement del document i en relació a la temàtica pirinenca reproduïm alguns textos de la revista Mètode nº 125, que inclou un monogràfic que tracta sobre el desgel degut al canvi climàtic i un article sobre “La desaparició de la glacera de la Paül al massís de Posets”.

Reconstrucció de l'evolució de la superfície glacial des de la petita edat del gel fins a 2022. Imatge de “La desaparició de la glacera de la Paül al massís de Posets”. Enrique Serrano, José Juan De Sanjosé, Mariano Del Río, Manuel Gómez Lende, Adrián Martínez Fernández, Ibai Rico, Juan Ignacio López Moreno i Alfonso Pisabarro Pérez. Mètode.

La desaparició de les glaceres al Pirineu no és un fet aïllat com es pot comprovar pel desastre natural del 26 d'agost del 2026 a l'Himàlaia, al Tibet i el Nepal, ocasionat pel col·lapse de la part baixa d'una glacera.

A continuació reproduïm un fragment de l'editorial de Mètode que presenta el monogràfic. I, després, la introducció del monogràfic a càrrec de Sérgio Henrique Faria.

MÈTODE

Revista de Divulgació de la Investigació • Número 3 (2023)

La portada de la revista Mètode número 3 (2023) mostra una imatge d'un personatge amb un barret i una capa, semblant a un detectiu, que mira cap a un senyal que diu '125'. El títol principal és 'DESGEL' i el subtítol és 'El que ens contén les muntanyes'.

Editorial | Desgel
21/07/2025
Martí Domínguez

Les imatges són colpidores. Una allau descomunal de neu, roques i fang es desploma muntanya avall i engoleix en qüestió de segons bona part d'una població. La notícia ens arriba des dels Alps suïssos, on el col·lapse d'una glacera a finals del maig passat va fer desaparèixer quasi en la seua totalitat la localitat de Blatten. Tot i que la comunitat científica encara és cautelosa a l'hora d'establir una relació directa del canvi climàtic amb aquest cas, és inevitable pensar com l'escalfament global està afectant a les altes muntanyes del planeta i al conjunt de la criosfera (o el que és el mateix, a aquelles regions on l'aigua es troba en forma de gel). Aquests ecosistemes s'han convertit en testimoni directe de l'impacte del canvi climàtic, una mena de pivots d'alerta que ens mostren les conseqüències de l'escalfament global i ens poden ajudar a comprendre i a previndre altres conseqüències.

La importància dels ecosistemes de muntanya com a font d'aigua dolça i de serveis ecosistèmics ha dut a les Nacions Unides a designar el 2025 com Any Internacional de la Conservació de les Glaceres, davant del ràpid desgel que estan patint en les darreres dècades.

En aquest context naix el present número de Mètode, on el professor Sérgio Henrique Faria, investigador del Basque Centre for Climate Change (qui ja va coordinar un número de Mètode sobre la crisi climàtica), ha reunit tota una sèrie d'especialistes per analitzar els diferents impactes del canvi climàtic i l'activitat humana en la criosfera. El més evident, l'augment de les temperatures, però també d'altres com ara els episodis de calima, la contaminació atmosfèrica o l'ús insostenible del sol. I tot això, es tradueix al final en una conseqüència clara: la desaparició de gran part de la criosfera. En aquest monogràfic comptem a més amb la mirada artística de Muma, que amb la seua obra a cavall entre els Alps i els Pirineus, plasma també la tensa relació entre els paisatges humans i naturals de l'alta muntanya.

Introducció: Desgel

21/07/2025

Sérgio Henrique Faria

MUMA. Mahl de l'Artiga (detall), 2024. Acrílic i llapis sobre tela de lli natural, 90 × 135 cm. L'artista MUMA, sobrenom de Josep Maria Soler i Casas (Barcelona, 1957), és l'encarregat d'oferir-nos una mirada íntima sobre l'alta muntanya. A través dels seus ulls, els paisatges dels Alps i els Pirineus –i la presència humana a tots ells–, acompanyen aquestes pàgines i protagonitzen la portada d'aquest número especial dedicat a l'impacte del canvi climàtic en l'alta muntanya.

En el nostre imaginari, podríem pensar que les regions d'alta muntanya, remotes i gelades, estarien naturalment aïllades i protegides de l'acció humana, com si foren els últims racons verges del planeta. No obstant això, la realitat és que les altes muntanyes es troben entre les regions més vulnerables i afectades pel canvi climàtic. A més de l'augment general de les temperatures i la contaminació atmosfèrica, que sí que afecten les regions d'alta muntanya, també es produeixen en aquestes regions fenòmens climàtics complexos, com les teleconnexions, la retroalimentació de l'albedo del gel, l'escalfament depenent de l'altitud i el temps de resposta de les glaceres, que estan amplificant i accelerant els canvis en les zones gelades del planeta. Per aquestes raons, les altes muntanyes són també laboratoris naturals clau per a l'estudi del canvi climàtic, degut a la seua sensibilitat climàtica, el seu paper regulador en la hidrologia i els ecosistemes regionals, i la seua funció dins del sistema climàtic global.

En aquest número especial, s'han reunit diverses contribucions per a analitzar el procés que viuen les regions d'alta muntanya des de diferents perspectives. Treballs que ofereixen tots ells evidències científiques actualitzades dels processos que estan experimentant els entorns de muntanya, les glaceres, les coves gelades i la criosfera en general. La seua anàlisi resulta crucial no només per a comprendre les dinàmiques de transformació de la criosfera i la hidrologia d'alta muntanya, sinó també per a dissenyar polítiques d'adaptació i mitigació eficaces davant el retrocés glacial accelerat, els canvis en el cicle de l'aigua i la creixent vulnerabilitat hidrològica i socioambiental en aquests territoris. Un número que, en definitiva, ens invita a escoltar amb atenció allò que les muntanyes ens diuen. Comprendre el que succeeix als cims és clau per a anticipar els reptes que ens esperen en la resta del planeta.

Els Pirineus des d'Andorra. / Pexels.

Sérgio Henrique Faria

Professor d'investigació Ikerbasque. Basque Centre for Climate Change (BC3) i Ikerbasque, Basque Foundation for Science (Espanya). Físic, doctor per la Universitat Tecnològica de Darmstadt, Alemanya (2003). Director del laboratori de baixes temperatures IzotzaLab, líder de la línia d'investigació Physical Basis i director dels grups d'investigació Cryosphere i Climate Modelling del BC3. És també lead author i contributing author del Sisè informe d'avaluació (AR6), Grup de Treball 1 (WG1), del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC) i editor de les revistes científiques Journal of Glaciology (Cambridge University Press) i Scientific Reports (Nature Publishing Group). Ha participat en diverses expedicions a les glaceres més remotes al cor de l'Antàrtida i Groenlàndia.

sh.faria@bc3research.org

RECULL DE PREMSA

Acompanyem aquest full informatiu amb el recull de premsa número 211 que porta el títol “**Escalfament global**”. Hi hem incorporat informacions dels diaris El Punt Avui, Ara, Diari de Girona, Regió 7, La Vanguardia i dels digitals Vilaweb i Nació.

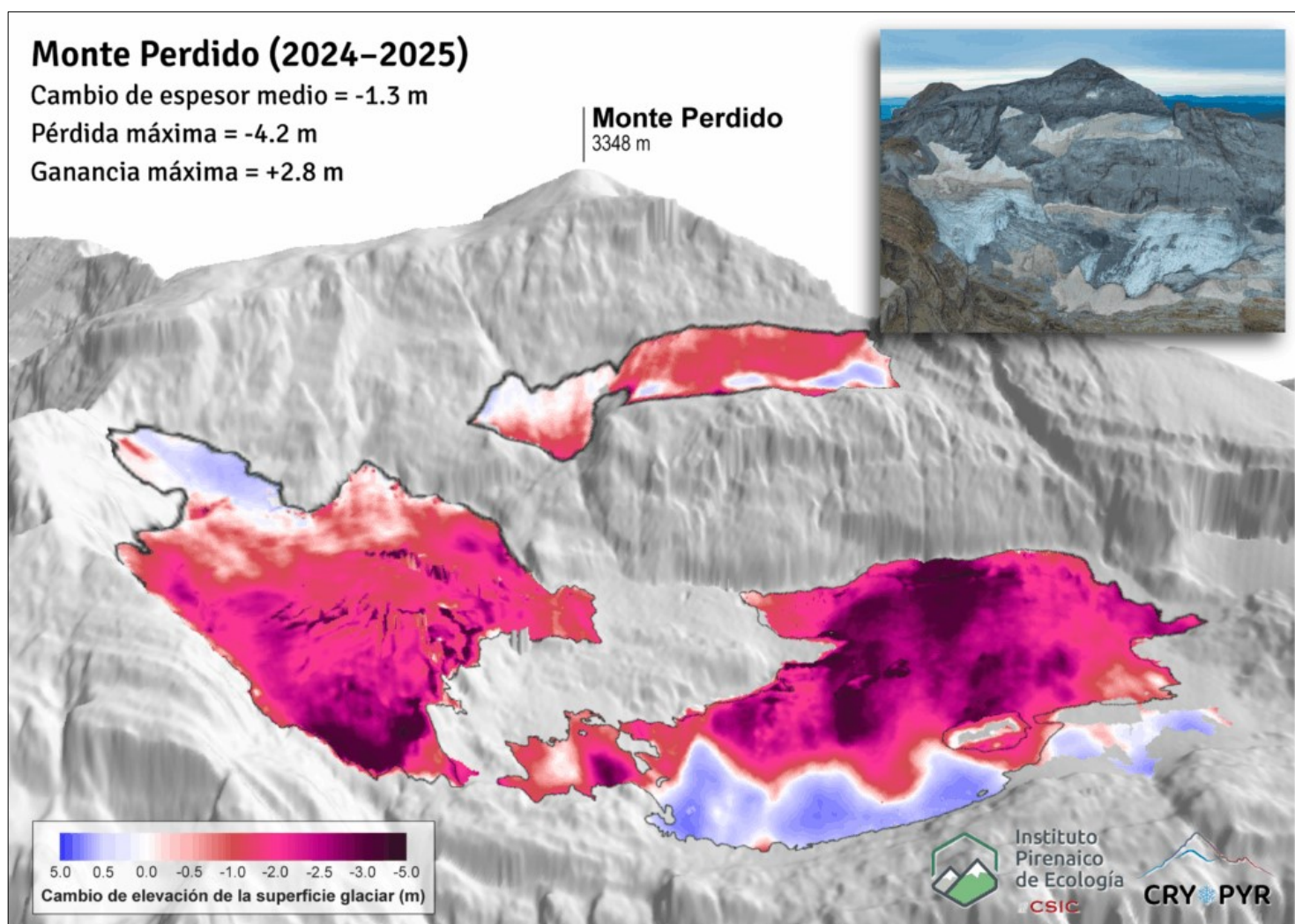
Les informacions tracten sobre els efectes produïts pel canvi climàtic. Potser el més important és l'informe presentat a l'ONU on es preveu que no es podrà frenar l'augment de les temperatures per sota dels 1,5 ° en els propers anys. Caldrà mitigar-ne els efectes i lluitar perquè les polítiques permetin intentar retornar el més aviat possible a un llindar inferior.

A la nostra adreça electrònica hem rebut el butlletí electrònic de l'Observatori Pirinenc del Canvi Climàtic (OPCC) publicat el setembre del 2026. Dins hi ha l'article que reproduïm a continuació com a complement del recull de premsa.

El canvi climàtic accelerat i les onades de calor afecten paisatges emblemàtics i ecosistemes de tot el territori pirinenc.

juliol 23, 2026

La pèrdua de cabal a la Cola de Caballo del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut, els canvis als boscos i la reducció accelerada de les glaceres comencen a transformar el paisatge dels Pirineus. Els primers resultats del projecte LIFE Pyrenees4Clima mostren impactes significatius en la criosfera, els recursos hídrics i els ecosistemes. El canvi climàtic afecta també espais menys visibles, com les coves de gel i els estanys d'alta muntanya, mentre que els refugis climàtics de muntanya es perfilen com a espais essencials per a la supervivència de les espècies més vulnerables.

Retrocés de la glacera de Monte Perdido per a l'any 2024-2025.

El canvi climàtic està alterant profundament els Pirineus i les seves conseqüències ja afecten la salut de les persones, la disponibilitat d'aigua, la biodiversitat, els ecosistemes, l'economia i la vida al territori. Dins d'aquest ampli conjunt d'impactes també hi ha la transformació accelerada d'alguns dels paisatges més emblemàtics del massís. La pèrdua de cabal a la Cola de Caballo del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut, la ràpida reducció de les glaceres o la desaparició del gel a les coves són algunes de les evidències constatades pel projecte europeu LIFE Pyrenees4Clima, liderat per l'Observatori Pirinenc del Canvi Climàtic (OPCC). El projecte va començar el 2024, es prolongarà fins al 2031 i treballa per millorar la resiliència dels Pirineus davant del canvi climàtic mitjançant una visió integral i accions demostratives sobre el terreny.

«La intensitat i la durada de les onades de calor, tant a escala global com al territori pirinenc, han augmentat durant l'última dècada, i els models climàtics indiquen que aquesta tendència continuarà en un planeta cada vegada més càlid», assegura Blas Valero, geòleg i professor d'investigació a l'Institut Pirinenc d'Ecologia (IPE-CSIC), un dels 47 socis de LIFE Pyrenees4Clima. Les dades de l'últim Butlletí d'Indicadors de Canvi Climàtic dels Pirineus (BICCPiR) mostren que, des de 1960, els Pirineus han perdut tres dies de gelada per

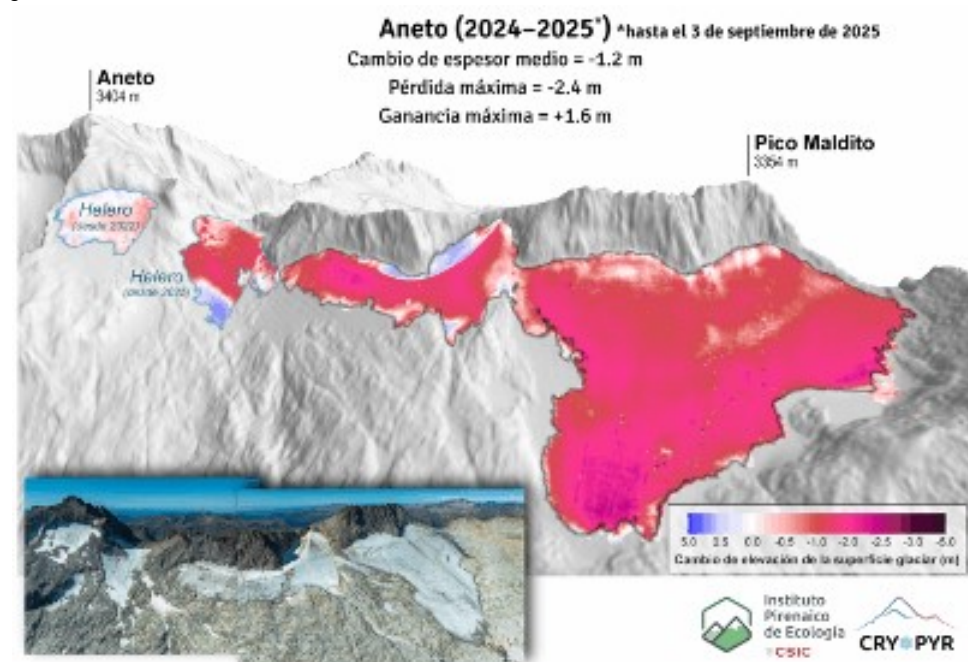
dècada i han guanyat 4,9 dies d'estiu.

Valero indica que «l'augment de la freqüència, la durada i la intensitat de les onades de calor a tot el planeta és una conseqüència directa del canvi climàtic, tal com confirmen els estudis d'atribució de les principals agències meteorològiques internacionals». Una anàlisi del grup científic World Weather Attribution vincula l'agreuament de les onades de calor a Europa amb les emissions procedents dels combustibles fòssils.

Les glaceres, les coves de gel, els llacs, els rius de capçalera, els boscos i les praderies alpines es troben entre els espais més vulnerables. «Aquests paisatges i ecosistemes emblemàtics experimenten canvis ràpids i irreversibles com a conseqüència de l'escalfament global, accelerats per les onades de calor», explica Valero.

Més enllà del paisatge: ecosistemes en perill

Un dels exemples més clars es troba a la Cola de Caballo del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut. «En aquest paisatge emblemàtic, l'impacte del canvi climàtic és evident», afirma Luis Javier Lambán, científic del Centre Nacional Institut Geològic i Miner d'Espanya (CN IGME-CSIC). La cascada està alimentada per la font de Garcés, que drena l'aqüífer càrstic del massís de Mont Perdut. El seu cabal assoleix valors màxims d'aproximadament 2.000 litres per segon al juny, coincidint amb el desglaç, i mínims d'uns 400 litres per segon al gener.

Jorge Jódar, científic del CN IGME-CSIC, explica que «l'impacte del canvi climàtic és evident en el descens del cabal de la font durant les sequeres o els hiverns amb escasses precipitacions en forma de neu». Els models hidrològics mostren un canvi dràstic en l'estacionalitat de la descàrrega de l'aqüífer: augmenta el cabal de base a l'hivern, disminueix considerablement durant l'estiu i el període de cabals màxims, que abans es produïa al juny i al juliol, s'avança més d'un mes, fins al maig. Aquesta descàrrega d'aigua subterrània és essencial per conservar la biodiversitat del parc nacional, garantir el subministrament d'aigua als ecosistemes i mantenir el cabal i la temperatura dels cursos d'aigua de les zones baixes del massís.

Retrocés de la glacera de l'Aneto per a l'any 2024-2025.

Una altra evidència és la reducció accelerada de les glaceres. Han perdut més del 90 % de la seva superfície des de 1850 i el seu retrocés s'ha accelerat des de 2022, fins a assolir taxes anuals de fusió que tripliquen les observades a començaments del segle XXI. «Els paisatges associats al gel i la neu presents als Pirineus s'estan veient notablement afectats per l'evolució climàtica recent», afirma Jesús Revuelto, investigador de l'IPE-CSIC.

Els efectes del canvi climàtic també s'observen als boscos i matollars. La seva superfície ha augmentat significativament durant les darreres dècades a causa de l'abandonament dels pobles i de la reducció de les activitats tradicionals de gestió i aprofitament forestal. Tanmateix, aquest nou paisatge està cada vegada més amenaçat per les altes temperatures, la manca d'aigua, les espècies invasores i el risc creixent d'incendis. Rafael Delpi, de FORESPIR, afirma que els boscos de muntanya són especialment sensibles al dèficit hídric. Les sequeres i les onades de calor no provoquen per si soles el seu decaïment, però contribueixen a afeblir-los i poden desencadenar la desaparició o el desplaçament de diferents espècies.

Més plagues, espècies invasores i incendis

Els estudis realitzats en parcel·les forestals mostren que les sequeres i les onades de calor poden iniciar o agreujar els processos de debilitament forestal. L'esforç que fan els arbres davant les altes temperatures i la manca d'aigua els fa més vulnerables a amenaces com les plagues i els fongs.

En diferents zones dels Pirineus ja s'observen processos de decaïment en comunitats d'avet blanc, tant al vessant nord, especialment a l'Aude, com al vessant sud, a Navarra i Aragó. FORESPIR adverteix també que el deteriorament dels boscos augmenta la vegetació seca i el material combustible, fet que incrementa el risc de propagació dels incendis forestals.

Les onades de calor també poden afavorir l'expansió d'espècies invasores. Els episodis extrems augmenten la mortalitat d'algunes espècies autòctones i deixen espai a altres espècies exòtiques més tolerants a les altes temperatures. Belinda Gallardo, investigadora de l'IPE-CSIC i responsable del primer diagnòstic integral realitzat a la serralada, explica: «Hem identificat més de 650 espècies exòtiques, de les quals tres quarts parts són plantes. La seva presència ha augmentat de manera exponencial des de 1980 i s'acumulen a les valls i als marges de les carreteres».

Entre les espècies més preocupants hi ha el visó americà, l'ailant, la vespa asiàtica i l'arna del boix. Aquesta última va arribar d'Àsia als Pirineus el 2014 i provoca la pèrdua de les fulles i la mort del boix, fet que augmenta la quantitat de material sec i el risc d'incendi.

Els impactes també arriben als paisatges ocults

Els Pirineus també es transformen a les seves zones menys accessibles i visibles. És el cas de les coves de gel de les altes cotes, els dipòsits de gel de les quals estan desapareixent ràpidament. En els darrers cinc anys, alguns dipòsits formats fa milers d'anys han desaparegut completament o n'han reduït notablement el gruix. Ana Moreno, investigadora de l'IPE-CSIC, assenyala que en diverses

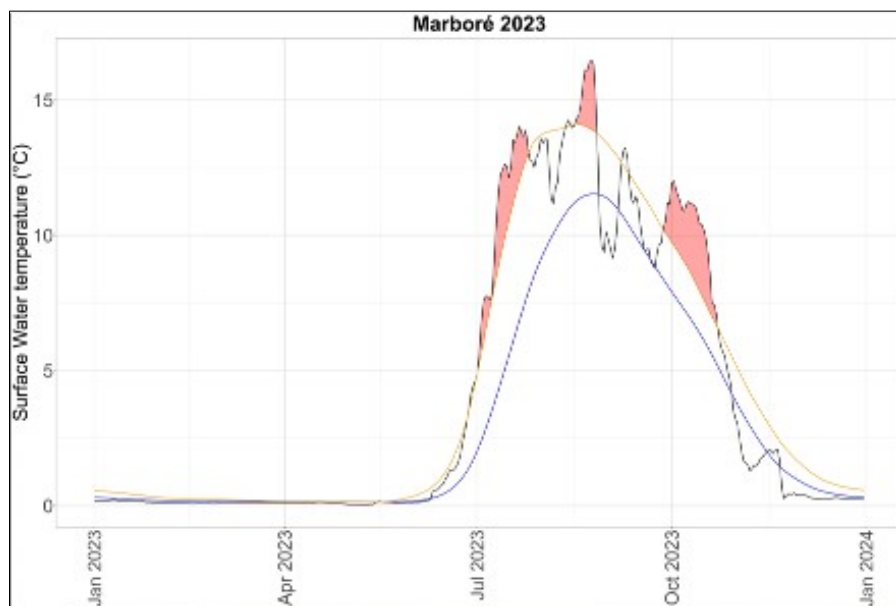
coves singulars del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut el gel pràcticament ha desaparegut.

Un dels casos més destacats és el de la cova Sarriós 1, on un dipòsit de gairebé sis metres de gruix i més de 5.000 anys d'antiguitat es va fondre com a conseqüència de les onades de calor de l'estiu de 2023. En altres cavitats, com Casteret o Sarriós 6, el gel disminueix a un ritme superior als 20 centímetres l'any. La investigació també està constatant canvis als estanys pirinencs, monitoritzats des de 2017 per l'IPE-CSIC. El seguiment ha registrat un augment de fins a 0,45 graus l'any en la temperatura de les seves aigües superficials.

L'escalfament modifica els períodes en què les diferents capes d'aigua es barregen i altera el cicle dels nutrients i d'altres elements. A l'estany de Marboré s'ha registrat per primera vegada manca d'oxigen a les aigües profundes durant l'hivern. La monitorització també ha detectat períodes prolongats en què la temperatura de les aigües superficials supera els valors habituals. Aquestes onades de calor lacustres es produeixen no només durant l'estiu, sinó també a la tardor, i podrien afectar la flora i la fauna dels estanys, tot i que el seu impacte encara està per determinar.

La petjada dels incendis arriba fins a l'aire

El canvi climàtic també està afectant la qualitat de l'aire als Pirineus. Un dels factors que n'agreuja els efectes és l'augment de la pols procedent del Sàhara i del sutge generat pels incendis forestals. La pols sahariana pot aportar nutrients als ecosistemes terrestres i aquàtics, però també accelera el desglaç. En dipositar-se sobre la neu i el gel, n'enfosqueix la superfície, fa que absorbeixin més calor i en redueix la durada.

Jorge Pey, investigador de l'IPE-CSIC i responsable dels mesuraments realitzats a Formigal-Sarriós, alerta que «entre 2019 i 2025 l'aire dels Pirineus mostra concentracions de partícules cada vegada més elevades, relacionades tant amb incendis forestals propers com amb el transport de contaminants a llargues distàncies».

Exemple d'onades de calor al llac de Marboré durant el 2023, d'intensitat forta durant l'estiu i fins i tot severes a principis de tardor

A l'estiu, els valors habituals de sutge se situen entre 200 i 300 nanograms per metre cúbic. Tanmateix, des de 2022 s'han registrat episodis extrems: més de 2.500 nanograms per metre cúbic el 2022, coincidint amb l'incendi d'Añón de Moncayo; fins a 4.000 el 2024, a causa del fum dels megaincendis del Canadà; i més de 5.000 el

2025, associats als grans incendis de Castella i Galícia.

Aquestes dades mostren que els incendis forestals i el transport atmosfèric de contaminants tenen un impacte creixent als Pirineus. Tots dos fenòmens es veuen afavorits pel canvi climàtic i podrien intensificar-se en el futur. Jorge Pey apunta que «el 2026 pot marcar un rècord en les concentracions estivals de sutge a causa de la multitud, la intensitat i l'extensió dels incendis forestals a l'entorn de la regió pirinenca».

Refugis climàtics per preservar la biodiversitat

L'escalfament global i les onades de calor ja estan afectant la biodiversitat, tot i que les seves conseqüències varien d'unes espècies a unes altres. Cada espècie té una capacitat diferent per desplaçar-se, resistir les altes temperatures o adaptar-se a les noves condicions. «La velocitat a la qual estan canviant les condicions climàtiques és massa ràpida perquè moltes espècies puguin evolucionar i adaptar-se al lloc on viuen», explica Begoña García, investigadora de l'Institut Pirinenc d'Ecologia.

Per aquest motiu, els refugis climàtics es converteixen en un salvavides per a les plantes i altres organismes amb una mobilitat escassa o nul·la. Aquests petits espais mantenen condicions més favorables, com ara temperatures més baixes o una humitat més elevada que les àrees del seu entorn. Són especialment abundants a les zones de muntanya i s'identifiquen mitjançant minisensors climàtics, vols de dron amb càmeres tèrmiques i inventaris de flora. García adverteix que la biodiversitat és massa àmplia i complexa per generalitzar: «Si hi ha perdedors, també hi ha guanyadors; per això, més que parlar d'un únic efecte general, hem d'identificar quins ambients i quins grups d'espècies estan sent més afectats i quins poden veure amenaçat el seu futur».

Les investigacions comencen a mostrar que moltes poblacions de les plantes més rares, exclusives i vulnerables es troben en refugis de muntanya ben conservats i, sovint, poc accessibles. En aquests espais disposen de millors condicions per resistir els efectes del canvi climàtic.

Coneixement i cooperació per adaptar els Pirineus

Les evidències recollides per LIFE Pyrenees4Clima mostren que el canvi climàtic no està provocant un únic impacte, sinó una transformació simultània de la neu, el gel, l'aigua, la biodiversitat, la qualitat de l'aire, les masses forestals i les pastures dels Pirineus. Molts d'aquests canvis ja són visibles, mentre que d'altres només es poden detectar mitjançant la investigació i la monitorització científica continuada. A més, els seus efectes es retroalimenten i amplifiquen l'impacte final.

Davant d'aquesta realitat, LIFE Pyrenees4Clima treballa per convertir el coneixement científic en mesures concretes d'adaptació. A través de la cooperació entre els seus 47 socis i d'accions demostratives desenvolupades amb agents territorials de tot el massís, el projecte busca anticipar-se als riscos, reforçar la capacitat de resposta dels territoris i preservar els ecosistemes i els recursos dels quals depèn la població pirinenca i que són font de vida més enllà de les àrees de muntanya.

MANIFEST DE LA PLATAFORMA AIGUA ÉS VIDA

Fragment d'una captura de pantalla de la web de SGAB corresponent a la informació sobre el servei a Torrelles de Llobregat.

La plataforma Aigua és vida ens ha fet arribar el manifest que reproduïm a continuació relacionat amb l'adjudicació del servei d'aigua potable de vuit municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona a una empresa privada.

És la mateixa empresa que ja gestiona el servei al municipi de Torrelles de Llobregat. La Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB) forma part actualment del Grup Agbar, el qual, des de l'any 2022, s'integra dins del grup francès Veolia.

A continuació reproduïm el manifest d'Aigua és vida.

L'aigua no es ven: aturem la privatització de l'aigua a vuit municipis metropolitans

El Consell Metropolità de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), liderat pel PSC, ha adjudicat la gestió del servei d'aigua potable de Cervelló, Corbera de Llobregat, la Palma de Cervelló, Molins de Rei, Ripollet, Sant Andreu de la Barca, Sant Cugat del Vallès i Tiana a la multinacional Veolia, l'antic grup Agbar. Es tracta d'un contracte de més de 1.000 milions d'euros, amb una durada de 25 anys, que afectarà prop de 250.000 persones i consolida la privatització de l'aigua a l'AMB.

Diguem-ho clar: això és una privatització. Durant un quart de segle, un servei essencial per a la vida quedarà en mans d'una multinacional que té com a únic objectiu fer beneficis. Les decisions sobre inversions, tarifes i manteniment de la xarxa s'allunyan del control democràtic dels ajuntaments i de la ciutadania.

El govern socialista de l'AMB no ha fet la feina que li tocava

Davant d'una decisió que compromet 25 anys de servei i més de 1.000 milions d'euros de diners de la ciutadania, el mínim exigible a una administració pública és estudiar amb rigor totes les formes de gestió possibles, comparar-les amb transparència i escollir la que garanteixi millor l'interès general.

El govern socialista de l'AMB no ho ha fet. Més encara: la mateixa AMB va encarregar el 2022 un estudi que conclouia que la gestió pública era el model més avantatjós per a aquests municipis, amb més transparència, menys conflictes d'interès i tarifes més baixes. Aquell estudi es va deixar al calaix. En lloc de debatre'l públicament, s'ha optat per la concessió privada sense una justificació tècnica rigorosa ni una comparació amb la gestió pública. Els municipis afectats no han tingut l'oportunitat de valorar una gestió alternativa.

Què implica aquesta privatització?

- Encariment del servei: Una empresa privada ha de retribuir els seus accionistes, i aquest benefici surt de la teva butxaca a través dels rebuts de l'aigua. El mateix plec de condicions preveu que les tarifes pugin a partir del segon any.

- Incertesa: L'oferta de Veolia presenta una rebaixa d'un 60% en el preu de les inversions. Qui garanteix que la xarxa es mantindrà i es modernitzarà com cal? Quan aquestes ofertes grinyolen, la història ens ensenya que els costos acaben tornant a la ciutadania, amb pujades tarifàries, retallades del manteniment o pagant amb diners públics les inversions que hauria de fer aquesta empresa, tal com ha passat durant la sequera amb les inversions en reparació fuites.

- Pèrdua de control: Un contracte de 25 anys lliga les mans de sis o set mandats municipals. Revertir-lo serà car i complex. I reforça encara més la posició dominant d'una sola multinacional en la gestió de l'aigua a tota l'àrea metropolitana. Recordem que Veolia ja gestiona l'aigua a Barcelona i 22 municipis més, i que els dos contractes que gestionarà acabaran curiosament el mateix any.

- Anar a contracorrent: En plena emergència climàtica i després de la sequera més greu que hem viscut, l'aigua ha de ser gestionada amb criteris d'estalvi, proximitat, cura del territori i garantia de drets, no amb criteris de rendibilitat econòmica per a accionistes privats.

- Monopoli: aquest model perjudica també el teixit econòmic i empresarial local, ja que els exclou de poder participar en treballs de millora o manteniment de la xarxa en igualtat de condicions. Quan la gestió és privada, les subcontractacions acaben en mans d'empreses del propi grup ja que no estan obligades a licitar serveis.

La gestió pública funciona

A Catalunya hi ha molts exemples de municipis que gestionen l'aigua de forma pública, amb unes tarifes un 30% més baixes i amb una gestió més transparent, on tot el que es recapta es reinverteix en el servei i no acaba en comptes de beneficis de grans fons d'inversió. La gestió pública és més eficient i més democràtica, tal com diuen els propis estudis de l'AMB.

Per tot això, les entitats sotasignants exigim:

1. Que els consellers i conselleres metropolitans invalidin aquesta concessió.
2. Que el govern de l'AMB faci públic l'estudi de 2022 i expliqui per què n'ha ignorat les conclusions.
3. Que s'obri un procés transparent i participatiu per analitzar totes les formes de gestió possibles, amb els ajuntaments i la ciutadania dels vuit municipis.

4. Que s'aposti per una gestió pública i democràtica de l'aigua a tota l'àrea metropolitana.

L'aigua és un bé comú i un dret humà. No és un negoci.

Suma la teva organització al manifest i defensem una gestió pública, transparent i democràtica de l'aigua

PROJECTE D'AMPLIACIÓ DE L'AEROPORT DEL PRAT

Hem rebut des de la plataforma Zeroport el comunicat que fa referència a la manifestació, feta a Barcelona, de rebuig a la proposta d'ampliació de l'aeroport del Prat.

A continuació el reproduïm juntament amb el manifest

Milers de persones omplen els carrers de Barcelona en un clam de rebuig frontal a qualsevol proposta d'ampliació de l'Aeroport del Prat

Barcelona, 20 de setembre de 2026

Foto @amandaverdugoacosta

Avui, 30.000 persones han sortit al carrer per manifestar-se en contra de l'ampliació de l'aeroport del Prat. Més de 22 columnes han confluït des dels barris de Barcelona, des dels pobles i viles de l'àrea metropolitana i de tot Catalunya als dos punts d'inici de la manifestació, en un clam conjunt d'oposició frontal a aquest projecte. Una protesta coral que denuncia que l'ampliació destruiria el delta del Llobregat, promouria més turistització i problemes d'habitatge, provocaria més contaminació, i incrementaria les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, afectacions, entre moltes altres, que impactarien negativament en tot el territori català.

Fa cinc anys, ja va tenir lloc una concentració massiva contra l'ampliació i, en parau-

les de Zeroport, «ara ho hem tornat a fer, demostrant que l'oposició encara ha crescut més». En aquests cinc anys s'han agreujat els motius que van fer sortir tanta gent al carrer llavors: han crescut els problemes d'habitatge, causats en gran part per la indústria turística; el canvi climàtic és ja una realitat al territori, amb estius abrasadors, milers de morts per calor i pluges torrencials i destructores, i el delta del Llobregat s'ha continuat degradant sense que es fessin les compensacions ambientals previstes des de fa més de vint anys.

Avui també hi ha hagut protestes als carrers de Palma i Eivissa, que han mostrat com l'oposició als plans d'ampliacions d'AENA és contundent en els territoris més turistitzats. Aquesta mateixa setmana el Consell de Ministres ha aprovat els plans del gestor aeroportuari AENA per als pròxims cinc anys, en què s'inclouen 13.000 milions d'euros en ampliacions, una part dels quals per ampliar l'aeroport del Prat. Tanmateix, des de Zeroport afirmem que el DORA, el pla d'inversions d'AENA, no és una llei i no hi ha cap imperatiu legal de complir-lo, i tampoc és un document que se sotmeti a transparència pública. En canvi,

les lleis i acords climàtics, que dicten que cal reduir emissions, sí que s'incomplirien si es dugués a terme el pla. I també remarquem que l'aprovació del pla no vol dir que s'acabi fent l'ampliació del Prat, hi ha molts motius pels quals s'hauria d'aturar i revertir, i això és possible. Si no, quants plans d'inversió de Rodalies s'han incomplert?

Després d'aquesta demostració de força d'avui, des de Zeroport, i amb el suport de les més de 260 entitats adherides al manifest contra l'ampliació de l'aeroport del Prat, continuarem lluitant perquè no s'ampliï ni un metre, perquè no se n'ampliï la capacitat, per reduir vols i disminuir-ne l'activitat.

Actualment, ja s'està elaborant un Pla Director que costa 3,5 milions d'euros per justificar l'ampliació, però també la Comissió

Europea està vigilant molt de prop què es fa i què es deixa de fer al Delta. Continuarem treballant i fent pressió junt amb altres entitats (com DEPANA i SeoBirdLife) perquè el procés d'infracció que té obert l'Estat espanyol no es tanqui en fals i es compleixi el que s'havia d'haver fet fa vint anys, i treballarem per obrir noves vies d'incidència a escala europea, amb denúncies jurídiques, si calgués. Els pròxims mesos seran claus per reconsiderar i cancel·lar acords ja presos, i són una oportunitat per plantejar noves propostes i models de

país. Perquè el progrés no passa per ampliar l'aeroport, més aviat el contrari, el progrés consisteix a millorar la vida de la majoria de la gent.

És per això que hem de reduir emissions, no ho diem nosaltres, ho diuen les normatives del canvi climàtic. Si volem liderar la lluita contra el canvi climàtic, hem de ser capdavanter en la reducció d'una indústria nociva com és la aèria, i els nostres governs farien bé d'escoltar la comunitat científica i no tant la patronal.

Hem de recuperar les nostres ciutats per a les persones que hi viuen, i per això és clau reduir el nombre de vols i reduir el turisme.

Avui hem fet un gran pas en la lluita contra l'ampliació de l'aeroport, però el camí és llarg i continuarà en els anys vinents. Ens trobaran fermes i fortes, de cara i amb el convenciment que l'aeroport del Prat no s'ampliarà, ni ara ni mai.

Manifest

No a l'Ampliació de l'Aeroport.

Ni ara ni mai!

Des de la plataforma Zeroport presentem el següent manifest contra el pla per ampliar l'aeroport de Barcelona - el Prat. El suport massiu a aquest manifest és una eina important quant a la mobilització contra aquest projecte i quant a la denúncia dels impactes que generaria, uns efectes que els Governos català i espanyol, i gran part dels partits i mitjans de comunicació volen silenciar.

Juntes aturarem aquest projecte, igual que ho vam fer l'any 2021!

Ens trobem als carrers el 20 de setembre!

Ens trobem en un moment crític. El projecte d'ampliació de l'aeroport de Barcelona - el Prat, impulsat per AENA i amb el suport del govern de l'Estat espanyol i la Generalitat de Catalunya, pot hipotecar de forma irreversible el nostre futur. La proposta d'Aena, empresa pública amb participació privada, respon a la lògica de creixement sense escrúpols per nodrir exclusivament els interessos dels seus accionistes i la patronal, i externalitzar els impactes de tota mena, a qualsevol preu.

L'ampliació de l'aeroport és un projecte totalment contrari a la necessitat de lluita urgent contra l'emergència climàtica i l'alarmant pèrdua de biodiversitat global. Augmentar el nombre de passatgers i acollir més vols intercontinentals és del tot incompatible amb el moment històric que vivim. Rema en contra els compromisos de l'Acord de París i l'objectiu de neutralitat de carboni per al 2050, i xoca de ple amb el Pacte Verd Europeu i la Llei Europea del clima. Fomentar activament l'increment de la contaminació atmosfèrica i acústica, i de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (mínim un 45% més respecte al 2024), és una greu irresponsabilitat, i més en un context en què el delta del Llobregat ja està amenaçat d'inundació per la pujada del nivell del mar en les pròximes dècades i pels fenòmens meteorològics extrems.

El projecte d'Aena implicaria, entre altres actuacions, construir una nova terminal satèl·lit i allargar la tercera pista, ocupant els espais protegits de la Ricarda i el Remolar. Per tant, cimentaria centenars d'hectàrees més de sòl en un indret clau per al funcionament de l'ecosistema del delta del Llobregat, essencial per a la preservació de la biodiversitat de fauna i flora, regulador del sistema hídric i atenuador de la calor, i fonamental per preservar el front litoral i l'activitat agrícola del Delta. S'ha de preservar i restaurar, no compensar i sacrificar espais per simples interessos empresarials i urbanístics especulatius i depredadors dels territoris.

La proposta d'ampliació no respon a les necessitats d'una economia diversa i resilient; al contrari, perpetua l'especialització turística de Barcelona i els seus voltants. Les falses promeses dels suposats avantatges d'un hub xoquen de ple amb la realitat: l'aeroport és un punt de destí final i bàsicament turístic, amb més del 70% dels vols operats per companyies de baix cost. El futur projectat és que transitin per l'aeroport més de 25 milions de passatgers nous, 15 dels quals, pel cap baix, serien turistes. Això comportaria agreujar el procés de turistització letal que experimenta gran part del territori, més pressió immobiliària i gentrificació, més saturació de l'espai públic, més desigualtat i explotació laboral, i més sobrecàrrega dels serveis públics per atendre les exigències de la indústria turística. En definitiva, més beneficis econòmics per als de sempre, i més precarietat, pobresa i malestar per a la majoria.

Persistir en l'ampliació de l'aeroport és una decisió irracional. Un error gravíssim que cal aturar immediatament, abans no hi hagi marxa enrere. El que urgeix no és ampliar l'aeroport, sinó invertir en tot el necessari per orientar el país cap a un horitzó més respectuós amb la vida i, alhora, afrontar, amb unes garanties mínimes, els importants reptes de futur. Cal invertir en trens de Rodalies. Cal protegir la biodiversitat, la pagesia, el teixit productiu local, la indústria local... i cal fer ciutats i territoris més habitables, saludables i amb mínim impacte ambiental.

Davant de l'arrogància amb la qual s'estan prenent les decisions, cal un posicionament contundent, clar i unívoc. Exigim la retirada immediata del projecte d'ampliació i la reorientació dels recursos cap a la sostenibilitat, una economia resilient i la millora de les condicions de vida per a la majoria.

Des de la plataforma Zeroport fem una crida al posicionament massiu en contra de l'ampliació. Amb la força popular, el 2021 vam aturar aquesta aberració, i la tornarem a aturar.

No a l'Ampliació

Ampliacions Mai Més

Defensem el clima, la salut i la vida!

SEGUIMENT DE L'ÓS BRU

A la web de Depana s'informa que l'equip de naturalistes de l'entitat va detectar a la Vall d'Aran dues osses amb tres cadells cadascuna.

La conservació de l'os bru del Pirineu és una de les prioritats de Depana. Fa el seguiment de l'espècie, campanyes d'educació ambiental i ajuda a fer millores i a la protecció del seu hàbitat en col·laboració amb la Fundació Oso Pardo.

Reproduïm la informació publicada.

DEPANA documenta dues osses amb tres cadells cadascuna a la Val d'Aran, un fet inèdit al Pirineu

jul. 27, 2026

Les imatges enregistrades durant la primavera mostren la vida de dues famílies d'ossos en una de les zones amb més densitat de la serralada pirinenca

Com cada primavera, l'equip de naturalistes de DEPANA, en col·laboració amb el Conselh Generau d'Aran, ha dut a terme el seguiment d'una part de la població d'os bru de la Vall d'Aran, una de les zones amb més densitat d'aquesta espècie de tota la serralada pirinenca.

Enguany, els esforços s'han centrat en el seguiment de dues osses acompanyades de tres cadells cadascuna, una situació mai vista abans al Pirineu que ha permès documentar el comportament de dos grups familiars durant una de les etapes més sensibles del seu cicle vital.

Durant els mesos de maig i juny, l'equip ha enregistrat imatges de gran valor sobre la vida quotidiana d'aquestes dues famílies d'úrsids. Les gravacions que ara fa públiques l'entitat mostren aspectes rellevants de la seva biologia, com ara els hàbits d'alimentació, les interaccions entre les cries i la mare, el comportament davant d'altres espècies i diferents moments de l'activitat diària.

Dos mesos de seguiment sobre el terreny

El seguiment de les dues osses amb cadells es va dur a terme durant els mesos de maig i juny a la Val d'Aran. Una de les femelles va poder ser monitoritzada durant 28 dies consecutius. A principis de juny, aquest grup familiar va perdre un dels tres cadells, el més petit de la ventrada, per causes que no s'han pogut determinar, tot i que podrien respondre tant a un procés de selecció natural (malaltia o accident) com a un possible episodi d'infanticidi per part d'un mascle.

La segona ossa amb tres cadells va ser localitzada en cinc ocasions i, fins al final del període de seguiment, el grup familiar es va mantenir complet. En conjunt, durant la campanya de seguiment primaveral es van monitoritzar un

total de dotze exemplars diferents d'os bru a la Val d'Aran.

Aquestes observacions són fruit de les tasques de seguiment i vigilància que coordina Marc Alonso, expert de DEPANA i referent en la conservació de l'os bru al Pirineu. Aquest treball forma part d'un programa més ampli de conservació, seguiment científic i sensibilització que té com a objectiu afavorir la coexistència entre l'os bru i les activitats humanes a la zona.

Més d'un centenar d'exemplars al Pirineu

Segons les darreres dades del Grup de Seguiment Transfronterer de l'Os Bru (GSTOP), fetes públiques per la Generalitat de Catalunya el passat mes de març, durant el 2025 es van identificar 54 exemplars d'os bru al Pirineu català i 108 al conjunt del Pirineu, la xifra més elevada registrada fins ara. Aquestes dades confirmen la tendència positiva de recuperació de la població després de dècades de treball conjunt entre administracions, equips tècnics i entitats conservacionistes.

L'os bru està catalogat com a espècie en perill d'extinció al Pirineu i és objecte de protecció prioritària segons la normativa europea. Tot i la recuperació de la població, l'espècie continua essent vulnerable i requereix un seguiment científic rigorós, així com la consolidació de mesures que afavoreixin la convivència amb la ramaderia i la resta d'activitats humanes.

DEPANA considera que aquesta recuperació representa també una oportunitat per impulsar un model d'ecoturisme responsable que contribueixi al desenvolupament sostenible de les comarques pirinenques, sempre des del màxim respecte pels animals, el seu hàbitat i la població local.

RESERVA DELS OLIVERARS MONUMENTALS DE LES TERRES DE L'EBRE

El Gepec, amb acords de custòdia de quatre finques agrícoles en el terme d'Uldecona, gestiona la Reserva dels oliverars monumentals.

La FAO, l'organització per l'agricultura i l'alimentació de Nacions Unides, va declarar el 2018 les oliveres del sud de Catalunya "Sistema Important del Patrimoni Agrícola Mundial".

Un ecosistema únic i mil·lenari, forjat per homes i dones arrelats a la seva terra, paisatge i cultura que avui està en greu perill de desaparèixer per sempre. Durant els darrers anys, centenars d'oliveres monumentals han estat arrencades i espoliades, mentre el paisatge agrícola que les envolta s'anava deteriorant. Aquest espoli posava en perill un patrimoni natural i cultural únic. Aquest conreu havia sobreviscut durant segles

gràcies a la cura i tradició de generacions de pagesos. La destrucció dels marges, barraques de pedra seca i la pèrdua d'aquest paisatge farien que el territori s'anés empobrint dia a dia.

A continuació reproduïm la nota informativa de la seva web.

La Reserva dels Oliverars Monumentals de les Terres de l'Ebre: conservació, biodiversitat i agricultura regenerativa

juliol 30, 2026

La Reserva dels Oliverars Monumentals de les Terres de l'Ebre continua consolidant-se com un referent en la protecció del patrimoni agrari i natural del territori. Durant el darrer any, el projecte ha impulsat noves actuacions d'agricultura regenerativa, estudis científics i accions de conservació de la biodiversitat per garantir el futur d'uns arbres únics que formen part de la identitat de les Terres de l'Ebre.

El projecte de la Reserva dels Oliverars Monumentals continua avançant en la protecció d'un dels patrimonis agraris més singulars del país. Actualment, la reserva conserva més de 100 hectàrees d'oliverars i 760 oliveres monumentals mitjançant la gestió de finques pròpies i acords de custòdia amb propietaris del territori.

Aquest any, hem rebut de nou una ajuda de 17.644,00€ dins de la Subvenció per a la protecció i millora del medi ambient que compta amb el suport de la Diputació de

Tarragona, per tal de seguir amb les tasques de recuperació de les finques d'oliveres monumentals i la millora de la biodiversitat a les finques, així com la recuperació del patrimoni cultural i la divulgació del projecte.

Agricultura regenerativa per recuperar la vitalitat dels oliverars

Una de les accions principals del projecte durant aquest any ha estat l'estudi i la implementació de tècniques d'agricultura regenerativa. Aquest model de gestió busca millorar la fertilitat dels sòls, incrementar la capacitat de retenció d'aigua i reduir la dependència d'insums externs, afavorint alhora la biodiversitat.

S'ha fet un estudi de diferents tipus de cobertes vegetals en col·laboració amb la Universitat de Lleida i el centre de recerca Agrotecnio.

L'assaig pretenia comparar diverses mescleres d'espècies sembrades amb la vegetació espontània pròpia dels oliverars per determinar quina opció aporta més beneficis agronòmics i ecològics.

En aquesta mateixa línia, en una altra de les finques s'ha fet la gestió de la coberta vegetal mitjançant un ramat d'ovelles. Més d'un centenar d'animals del Maestrat van pasturar en una finca de 5,4 hectàrees durant la primavera per controlar el creixement de la vegetació. La iniciativa ha permès reduir l'ús de maquinària agrícola i el consum de combustible, alhora que afavoreix el reciclatge natural de nutrients a través dels excrements dels animals. Les observacions realitzades indiquen que aquesta pràctica ajuda a mantenir una coberta vegetal

funcional i a protegir el sòl de l'erosió sense comprometre les necessitats hídriques de les oliveres.

Poda natural i gestió ecològica

Durant aquest any també s'han realitzat treballs de poda natural en unes 20 hectàrees d'oliverars, especialment a les finques de Castellet-Codines i l'Aríon. Aquesta tècnica busca respectar l'estructura natural dels arbres, reduint progressivament la seva alçada i afavorint l'aparició de noves branques productives en zones més accessibles.

Més biodiversitat als oliverars

La biodiversitat és una peça clau de la reserva. Per això, s'han continuat desenvolupant seguiments científics de fauna i flora. Els mostrejos inclouen el seguiment de papallones, ocells, micromamífers, ratpenats, rèptils i flora silvestre, així com l'ús de càmeres de fototrampeig per estudiar grans mamífers.

Un projecte participatiu i de futur

Més enllà de les actuacions sobre el terreny, la Reserva dels Oliverars Monumentals aposta per la implicació ciutadana. Durant l'any s'han organitzat jornades de voluntariat amb estudiants i col·lectius socials que han participat en activitats de seguiment de fauna, instal·lació de refugis i sembra de cobertes vegetals

MANIFEST SOBRE L'ÚLTIM ESPAI AGRÍCOLA DE BARCELONA

El Rec Comtal per Montcada i Reixac. FERRAN NADEU / EPC

Hem rebut per correu electrònic petició des de la Taula comunitària del Rec Comtal i de la Coordinadora veïnal del Baix Besòs per a l'adhesió al manifest per a la protecció de l'última zona agrícola dins del municipi de Barcelona, situada al costat del Rec Comtal.

Es veu que hi ha informacions sobre la compra de la propietat per part d'Agbar.

A continuació publiquem aquest manifest junt amb l'anterior del 2019 en el qual es demanava el blindatge de l'última zona agrícola de Barcelona.

L'HORTA DE LA PONDEROSA HA DE CONTINUAR SENT ESPAI AGRÍCOLA

Setembre 2026

Davant les informacions aparegudes sobre la compra dels terrenys de la Ponderosa per part d'Aigües de Barcelona (Agbar), volem reiterar una reivindicació que defensem des de fa anys: l'horta de la Ponderosa s'ha de preservar i blindar com a espai agrícola.

L'any 2019, la Taula Comunitària del Rec Comtal, ja va alertar de la necessitat de protegir aquest espai davant qualsevol projecte que en posés en risc la continuïtat. Set anys després, aquesta protecció encara no està garantida. La recent compra dels terrenys i la possibilitat de destinar-los en el futur a l'ampliació de l'estació de tractament d'aigua potable tornen a posar sobre la taula la necessitat d'actuar.

La Ponderosa no és un solar disponible per a nous usos. És patrimoni agrícola, ambiental i comunitari, estretament vinculat al Rec Comtal i als barris de Vallbona i Can Sant Joan.

Hi ha dues vies concretes per fer-ho: protegir urbanísticament els terrenys i reconèixer-ne l'ús agrícola, i impulsar-ne l'adquisició pública per part de l'Ajuntament de Barcelona per assegurar-ne la preservació. La protecció urbanística de l'espai ja s'havia plantejat anteriorment, però no s'ha arribat a concretar. Per això, demanem a les administracions competents que actuïn per garantir definitivament el futur agrícola de la Ponderosa.

La Ponderosa i el Rec Comtal es queden. Protegim l'horta, protegim el territori.

Taula comunitària del Rec Comtal – Coordinadora veïnal del Baix Besòs

Aquest manifest està obert a la suma de més entitats i coordinadores.

La Taula Comunitària del Rec Comtal aplega entitats veïnals, socials, ambientals, culturals i de l'àmbit universitari de Barcelona i Montcada i Reixac, amb presència en els més de 12 quilòmetres del traçat històric del Rec Comtal.

La Coordinadora Veïnal del Baix Besòs agrupa entitats i federacions veïnals de Barcelona, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Montcada i Reixac.

Antecedents (2019) : Manifest «L'horta de la Ponderosa ha de ser protegida com espai agrícola»

Contacte:

A.VV. Can Sant Joan avvcjsj@hotmail.es // 639816557

Arxiu Històric de Roquetes-Nou Barris arxiuhistoric@yahoo.es // 615213966

(2019) Manifest: L'horta de la Ponderosa ha de ser protegida com espai agrícola

El Rec Comtal és un patrimoni viu entre els barris de Can Sant Joan, Montcada i Reixac, i Vallbona, Barcelona. Allà s'hi troba la darrera zona oberta del Rec, l'antiga sèquia medieval continuadora de l'aqüeducte romà, que irrigava un seguit d'horts des del Vallès, on naix, fins al pla de Palau, al Born a Barcelona, on finalitzava al Mediterrani. Actualment els únics horts on encara hi creixen verdures amb l'aigua del Rec Comtal són els de la Ponderosa a Vallbona.

Tristament aquest darrer hivern el pagès que duia els horts, en Juan Ortuño, es va morir. Setmanes després del seu traspàs la venda directa de verdures es va aturar. Les dècades de generacions comprant directament a peu d'hort van posar, de

moment, punt i final. Els timbals de l'especulació immobiliària ressonen en unes hectàrees destinades fins ara a l'agricultura i que són una raresa a Barcelona ciutat. La sobirania alimentària, que actualment és en boca de tothom, s'ha estat exercint en aquest espai reduït i trinxat per infraestructures abans que ningú en parlés. Venda directa i de proximitat als veïnats que envolten la Ponderosa.

Des de les entitats que formen part de la taula comunitària del Rec Comtal reivindiquem blindar el sòl per tal de poder seguir mantenint l'activitat agrícola a la Ponderosa, a més a més de dinamitzar-ne l'activitat per teixir els barris del seu voltant des de la sobirania alimentària. Així doncs, reivindiquem els següents punts a les institucions competents per assegurar-ne la continuïtat:

Blindar el sòl agrícola de la Ponderosa i evitar-ne cap construcció per tal de poder mantenir la producció hortícola.

Recuperar la venda directa en finca pel veïnat.

Recuperar l'espai per formar professionalment els joves del barris en el camp de l'agroecologia. Establir-hi plans de formació.

Desenvolupar una zona d'horts comunitaris i socials dinamitzats per monitors.

Fer participis als veïns i veïnes de Vallbona, Can Sant Joan i dels barris del voltant en la re-configuració de l'espai agrícola un cop assegurat.

Enllaçar el projecte comunitari «el Rec Comtal es mou» amb la sobirania alimentària i l'horta de proximitat.

GLOSSARI

Continuem aquesta secció, iniciada en el full informatiu del desembre del 2025, amb les següent paraules: **Cèrcol** (arc de ferro que serveix per aguantar la càrrega en l'espai que ocupa l'animal en el carro) i **Testa** (part del costal on hi ha els troncs) (2a accepció),

CÈRCOL m.

I. Cercle en general; cast. círculo. Lo valerós caualler... entrà dins lo cèrcol del foch que li haviu fet entorn, Tirant, c. 38. E per consell de un encantador, féu un cèrcol diabolical, e apellà e demanà tots los diables, Eximilis, i, 59. A ran del cèrcol vermell de la barretina li blanquejaven els cabells, Víct. Cat., Ombr. 11. Cèrcol de l'any: (ant.) el curs de l'any. E asò axí matex se entén en les altres vigílies e festivitats del cèrcol del any, doc. a. 1403 (Vilanueva Viage, XVIII, 310).

II. Peça de forma circular; cast. aro. Sta sol lo cèrcol de la corona sens neguna spina, Pere Pasqual Obres, i, 43. Ta carn castiga | com enemiga; | porta'n lo lom | plancha de plom, | cèrcol bé stret | de ferro fret | en los ronyons, Spill 10145. Especialment: || 1. Peça de fusta o de metall, de forma circular, amb què els nois juguen fent-la córrer a cops de mà o de bastonet (or., occ., val., bal.); cast. aro.

|| 2. Llenca de ferro o de fusta corbada en forma de cercle amb els dos caps units, que es posa estretament al voltant d'una bóta o altre vaixell per mantenir unides les dogues, i en general a qualsevol cosa les peces de la qual tenen tendència a disgregar-se; cast. aro, llanta. Un cèrcoll de ferro, dos alambins de fer aygues, doc. a. 1410 (Alòs Inv. 16). Per ligar dotze cèrcols a una bota, doc. a. 1558 (Miret Templers 582). Metràs-hi [en la panada] la lampresa axí com si fos un sèrcoll [sic] de baril, Robert Coch 35. Les botes y vaixells seclareu bé que estigan ben fornits de cèrcols, Agustí Secr. 99. Cèrcol de testa: el primer cèrcol d'una bóta. Cèrcol de sotatesta: el segon cèrcol d'una bóta. Cèrcol de coll: el tercer cèrcol d'una bóta. Cèrcol de mig: quart cèrcol d'una bóta. Cèrcol de ventre: cinquè cèrcol d'una bóta (Tarr.).

|| 3. Riscla d'una mola, d'un garbell, etc. Per rahó d'un badil una nadila e un cèrcuol per a la mola, doc. a. 1403 (Arx. Gral. R. Val.). Moles ab cèrcols de ferre, tremuga, cèrcol de fusta de ledoner per a entorn de la mola de molí, doc. a. 1533 (Miret Templers 579).

|| 4. Peça circular que serveix de bastiment per a sostenir un ormeig; cast. aro. Repara es cèrcol de sa mosquitera, Ruyra Parada 44. Cèrcol d'un gànguil: arc de ferro d'on parteix la bossa de xarxa del gànguil (Mall.). Cèrcol de la vela del carro: cadascun dels arcs de ferro o de fusta que sostenen la vela d'un carro (Mall.). Cèrcol del tacó: reforç de sola, en forma de ferradura, que es col·loca a la part posterior del tacó de la sabata (Mall.).

|| 5. Disc format d'un cèrcol de bóta amb els radis de cordes, sostingut per quatre cordills que acaben amb una ansa per a penjar-lo a un clau en la treginada del rebost i tenir-hi el pa (Camp de Tarr., Cast.).

Loc.

—Pitjar es cèrcol: esser molt exigent, obrar amb energia (Men.). Pitja es cèrcol.—El pitjaré, Benejam FyF, acte I.

Fon.: sérkuł (or.); sérkoł (occ., Val., Al., mall.); sérkuł (Falset, eiv.).

Intens.:—a) Augm.: cercolàs, cercolarro, cercolot.—b) Dim.: cercolet, cercoletxo, cercolel·lo, cercoleu, cercoliu.

Var. form.: cercle, círcol, xescle.

Sinòn.: I. cercle.—II. || 2, xescle, congreny (de bóta), llanta (de roda);— || 3, riscla;— || 5, raol.

Etim.: del llatí cīrcūlu, mat. sign.

DCVB Diccionari català - valencià - balear

TESTA f.: cast. testa.

|| 1. Cap d'una persona o d'un animal. Havia levat son elme de sa testa, Lluís Blanq. 64. Giraven les testes als cavalls, Desclot Cròn., c. 138. Uos daré de la espaa per la testa, Jaume I, Cròn. 32. Totes porten... lurs testes de flors cenyides, Turmeda Diuis. Jo un roc no tinc on reclinar la testa, Verdager Idilis. Apareix tot seguit la testa d'una dona, Ruyra Parada 18. May, donchs, vensuda dobleguem la testa, Salvà Poes. 20. a) Imatge del cap, en pintura. Paguí a'n Francesch Comes, pintor, per dues testes que pintà del rey e duch d'Anglaterra, doc. a. 1395 (BSAL, ii, 108).—b) El cap considerat com a residència del pensament. Esser una gran testa: esser una persona de gran intel·ligència. Tenir mala testa: tenir mal cap, esser poc intel·ligent o fer mal ús de l'enteniment. Perdre la testa: perdre el seny. Misteri fon tan alt que testa flaca no'l ha iamay entès, Trobes V. Maria [134]. Home de dura testa y avesat de menyspresar los déus, Alegre Transf. 71. L'abim l'atreia; perdia la testa, Massó Croq. 80. «Del món ses testes més fines | m'han enviat un paper, | que no em cas fins l'any qui ve, | que daran, per un dobler, | vint-i-cinc querns de fadrines» (cançó pop. Mall.).—c) El cap considerat com a símbol de la persona, de l'individu. Li daré V besans de cada testa d'ome e de fembra, Jaume I, Cròn. 74. Encara deu hauer de quascun serrahí qui's vena mig besant per testa, Consolat, c. 329.—d) El cap considerat com a sinònim de vida. Per ma testa!, Desclot Cròn., c. 152. Sobre la testa d'algú: amb la garantia de la seva vida. Que él se fiu e venguen sobre la mia testa de tornar saus y segurs, Jaume I, Cròn. 76. Que exissen saus e segurs sobre lurs testes, ibid. 119.

|| 2. Frontal o cara anterior d'una cosa. **Testa** del tap o del suro: el cap del tap o de la peça de suro. **Testa** d'una biga, d'un tauló, post, etc.: cadascun dels dos extrems d'una biga, tauló, post. **Testa** d'una bóta, d'un barril: la part de dalt i de baix d'un d'aquests recipients, i el cèrcol que hi va posat. **Posar (clavar, soldar, etc.)** dues coses **a testa**, o **per testa**, o **testa per testa**: posar-les de manera que l'extrem d'una amorri a l'extrem de l'altra. Quatre testes de bigotes, doc. a. 1331 (Capmany Mem. ii, 413). **Testa** d'una embarcació: el nivell de la coberta en el buc. **Testa** o **penal**: la paret lateral d'una casa, perpendicular a la frontera o façana (val.).

Refr.—a) «Per una festa, se romperen sa testa»: significa que sovint per fer ostentació s'arruïnen.—b) «Si vols esser Papa, fica-t'ho a la testa»: vol dir que la voluntat ferma aconsegueix coses difícils.

Fon.: tēstə (or., bal.); tēstə, tēsta (occ., val.).

Etim.: del llatí tēsta, mat. sign.

DCVB Diccionari català - valencià - balear

CALENDARI DE REUNIONS

Dijous, 29 d'octubre del 2026, a les 20,30 hores, a la masoveria de can Sostres. **Reunió del grup d'ornitologia.**

Dijous, 29 d'octubre del 2026, a les 21 hores, a la masoveria de can Sostres. **Reunió de junta directiva.**

Les reunions de la junta directiva de l'ANT són obertes a la participació de tots els membres de l'associació, amb veu i sense vot.
Les reunions del grup d'ornitologia són obertes a la participació de totes aquelles persones que tinguin interès en el món de les aus.

ACTIVITATS DE L'ANT

Dissabte, 3 d'octubre del 2026, al matí, al peu del turó de la Bruguera, a la penya de sobre el camí de can Pi. **Seguiment de la migració de les aus planadores.**

Dissabte, 31 d'octubre del 2026. Finalitza el termini per respondre a les dues fotografies del mes d'octubre del **25è Concurs d'identificació fotogràfica d'aus**. Si voleu participar en aquest concurs demaneu de rebre les fotografies per correu electrònic a l'adreça: salessergi@gmail.com

ALTRES ACTIVITATS

Diumenge, 4 d'octubre del 2026, de les 10,30 a les 13 hores, al delta del Llobregat. **Sortida guiada: Cal Tet**. Al llarg d'una passejada plana i assequible de 3 km, recorrerem els camins de la llera del riu fins a l'estany de Cal Tet, un aiguamoll vital per a desenes d'espècies d'ocells migratoris. Des dels observatoris, analitzarem sobre el terreny com la pressió del port, l'aeroport i la contaminació urbana posen a prova diàriament aquest fràgil refugi de biodiversitat. Una experiència per mirar el paisatge amb uns altres ulls i entendre els reptes de la conservació ambiental al segle XXI. Guies: Jose Garcia i Joan Ramon Lucena. Organitzada per Depana. T. 93 210 46 79 info@depana.org

Dijous, 8 d'octubre del 2026, de les 19,30 a les 21,30 hores, a la seu de Depana (Sant Salvador, 97- Barcelona). **Xerrada: Viatge ornitològic a Gàmbia**. Paga la pena fer una visita a aquest petit país, tan accessible i ric en aus amb espècies interessants de l'extrem occidental de l'Àfrica subsahariana. El passi no es limita a ser un llistat d'ocells, ja que comentarem altres aspectes. A càrrec de Salva Soler. Organitzada per Depana. T. 93 210 46 79 info@depana.org

Diumenge, 11 d'octubre del 2026, a les 9 del matí, a Poboleda (al restaurant El Cau). Caminada: **Vinyes i paisatge al Priorat**. Descobreix el cor del Priorat. En aquesta ruta circular recorrerem diferents punts del Priorat des de Poboleda, amb la guia Ester Borràs. Descobrirem la història i el paisatge d'aquest territori, tot seguint antics camins que ens portaran fins a la Morera de Montsant. Al llarg del recorregut gaudirem de les vistes espectaculars del Montsant i del riu Siurana, travessant vinyes, boscos i punts històrics com l'antic monestir de Bon Repòs. Una ruta per caminar, descobrir i gaudir del Priorat, tot finalitzant de nou a Poboleda. Es preveu acabar l'activitat a les 17 hores. Organitzada pel Gepec. Tel. 977331142. secretaria@gepec.cat

Dijous, 22 d'octubre del 2026, de les 19,30 a les 21,30 hores, a la seu de Depana (Sant Salvador, 97- Barcelona). **Xerrada: Les formigues de Catalunya**. Xerrada sobre les diferents espècies de formigues i el seu paper en els ecosistemes. A càrrec de la Dra. Olga Boet. Organitzada per Depana. T. 93 210 46 79 info@depana.org

Divendres, 23 d'octubre del 2026, de les 10 a les 11,30 hores, a Les Basses del Pedret (Reus). **Observació de fauna a les Basses del Pedret**. Coneixerem l'espai naturalitzat de les Basses del Pedret, on observarem la fauna i flora que hi habita. Format per un curs d'aigua de flux lent i tres basses, combina diferents tipologies de masses d'aigua per crear un hàbitat heterogeni i complex, amb una gran diversitat de nínxols ecològics que afavoreixen una riquesa més gran d'espècies de fauna i flora. En un passeig tranquil per les basses, us acompanyarà una guia fent explicacions del projecte, la fauna i la flora que hi ha, mentre observem des dels miradors i els aguats. Organitzada pel Gepec. Tel. 977331142. secretaria@gepec.cat

GRUP DE WHATSAPP D'ORNITOLOGIA A TORRELLES DE LLOBREGAT

El grup d'ornitologia de l'ANT va crear un grup de WhatsApp per intercanviar informació i observacions entre les persones interessades en l'avifauna de l'entorn de Torrelles de Llobregat. De moment és format per tretze persones.

És obert i per integrar-s'hi no cal ser membre de l'ANT.

Es pot fer en aquest enllaç:

<https://chat.whatsapp.com/LJBRvkfrblbBzyDtpEXYiK>